

Salme 23

En messiansk salme, som beskriver Kristus som hyrden

Af diakon Eskild Skov Særkjær

"Herren er min hyrde, mig skal intet fattes, han lader mig ligge på grønne vange. Til hvilens vande leder han mig, han kvæger min sjæl, han fører mig af rette veje for sit navns skyld. Skal jeg end vandre i dødsskyggens dal, jeg frygter ej ondt; thi du er med mig, din kæp og din stav er min trøst. I mine fjenders påsyn dækker du bord for mig, du salver mit hoved med olie, mit bæger flyder over. Kun godhed og miskundhed følger mig alle mine dage, og i Herrens hus skal jeg bo gennem lange tider".

I denne nok mest kendte salme fra salmernes bog beskrives Kristus som hyrden. Ganske vist bliver han ikke omtalt med dette navn her, men derimod som Herren, som ifølge GT og NT er et af hans mange guddomsnavne. Vi skal se på et par eksempler på dette:

Den første tekst er fra 1. Mos. 28, hvor han åbenbarer sig for Jakob og siger:

"Jeg er Herren, din fader Abrahams og Isaks Gud! Det land, du hviler på, giver jeg dig og dit afkom.; se, jeg vil være med dig og vogte dig, hvorhen du end går, og føre dig tilbage til dette land; thi jeg vil ikke forlade dig, men opfylde alt, hvad jeg har lovet dig", 1. Mos. 28:13, 15.

I 5. Mos. 31:8 kommer det samme til udtryk på denne måde:

"Herren selv vil gå foran dig, han vil være med dig og ikke slippe eller forlade dig; frygt derfor ikke og være ikke bange".

Læg mærke til, at i disse vers beskrives han både som Herren og Gud, og med det samme tilsagn og løfte, som han giver sine disciple i missionsbefalingen:

"Mig er givet al magt i Himmelen og på jorden.. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende", Matt. 28:18, 20.

Disse tekster viser tydeligt, at der er tale om den samme guddomsperson. Det nok bedst kendte eksempel i NT er nok det, der sker i forbindelse med hans fødsel - hvor hyrderne ude på Betlehems marker hører dette budskab fra Himmelen:

"Thi eder er i dag en frelser født i Davids by; han er Kristus, Herren", Luk. 2:11.

Det er denne Kristus, Herren, som bliver åbenbaret for David i denne salme. Hertil indvender nogle, fx Jehovas Vidner: Det er alene Gud, som er Herren! Og så kan de henvise til en masse tekster i GT, som viser og beviser dette! Og det er fuldstændig sandt! Ca. 2000 gange i GT knyttes navnet Herren sammen med Gud, som vi så et eksempel på fra teksten i 1. Mos. 28. Igen og igen siger han, at "jeg er "Herren, din Gud", "Herren jeres Gud", "Herren, Israels Gud" eller blot "Herren Gud".

Der er således ingen tvivl om, at det er Gud (Fader), der åbenbarer sig for folket, og tiltaler dem. Men da Faderen, Sønnen og Helligånden er ét, er det ikke underligt, at det (ofte) er den treenige Gud, der åbenbarer sig under det samme navn. Derfor siger Jesus et sted: "Den, som har set mig, har set Faderen", John. 14:9. Et andet sted står der dette om ham:

"Han er hans herligheds afglans og hans væsens udtrykte billede og bærer alt med sit mægtige ord", Hebr. 1:3.

Det, der her er sagt, betyder konkret, at hvis nogen siger, at de tror på Gud, men ikke samtidig tror eller taler om Jesus, så er det ikke den Gud, vi møder i skriften. Dette siger Jesus meget tydeligt, når han siger: "Jeg er Vejen, Sandheden og Livet. Ingen kommer til Gud uden ved mig", John. 14:6.

Hele skriften vidner om dette. En har engang sagt, at 'der er så mange profetiske ord om Kristus i Davids salmer, at man kan sige, at alle tekster i disse handler om ham'. Spørgsmålet er, om det er overdrevet? I salme 16:8 siger David: 'Jeg har altid Herren for øje, han er ved min højre, jeg rokket ikke'. Igen og igen fortæller han med lignende ord, at Herren går ved hans side og vogter ham.

Det er derfor, at han vidner om, at 'Herren er min hyrde!' David var selv hyrde, og fra sin ungdom kendte han til alle de egenskaber, der forventes af en god hyrde. Da Saul engang ville holde ham tilbage fra at tage kampen op mod den mægtige Goliat, da Israels folk var hårdt trængt af filisterne, fordi han var ung og manglede kamperfaring, svarede han:

"Din træl har vogtet sin fars småkvæg, og kom der en løve eller en bjørn og slæbte et dyr bort fra hjorden, løb jeg efter den og slog den og rev det ud af gabet på den. Kastede den sig over mig, greb jeg den i skægget og slog den ihjel", 1. Sam. 16:11, 17:34-35.

Og lidt senere, da 'Herren omsider havde skaffet David ro for alle hans fjender og dermed befæstet hans kongedømme', mindede Herren ham om, hvordan det begyndte:

"Jeg tog dig fra din plads bag småkvæget - glem ikke det nu, (hvor) jeg har skabt dig et navn, som de størstes på jorden", 2. Sam. 7:8.

Jo, David forstod, at Gud havde sat ham til at være hyrde over Herrens folk. I salme 78:70-72 får han dette vidnesbyrd:

"Han (Gud) udvalgte David, sin tjener, og tog ham fra fårenes folde, hentede ham fra de diende dyr til at vogte Jakob, hans folk, Israel, hans arvelod; han vogtede dem med oprigtigt hjerte, ledede dem med kyndig hånd".

Når David tænker tilbage på alt det, der ligger i det at være hyrde, er det ikke underligt, at han tænker på hans Frelser og Herre som hans hyrde, som gør alt det, en god hyrde skal gøre. Alt det, han selv har erfaret, sammenligner og anvender han nu på Kristus i den salme, vi har foran os.

Salme 23 er helt igennem en vidunderlig salme, som omspænder hele menneskelivet i alle dets afskygninger, og som i sidste vers sigter helt ind i evigheden. Samfundet med Herren kan end ikke døden gøre en ende på. Det er blevet forklaret således: 'Lever du uden ham, så dør du uden ham, men lever du med ham, så dør du også med ham, og da er døden ingen død'. Det minder meget om det, der står i Rom. 14:8, hvor Paulus skriver:

"Thi når vi lever, lever vi for Herren, og når vi dør, dør vi for Herren. Vi hører altså Herren til, hvad enten vi lever eller dør".

Dette velsignede løfte er selvfølgelig sagt om dem, der tilhører denne hyrde og lader sig lede af ham.

Læg mærke til, at salmen er en meget personlig salme, som den enkelte kan tage til sig som et forhold mellem 'Herren og mig'. Gennem salmen peger han i alt 15 gange på ham, der som hyrden vil gøre alt det, der nævnes. Ligeså mange gange beskriver han sig selv som den, der modtager alt dette.

Som vi ser, så vidner David i vers et om, at han er en af dem, der hører Herren til. Derfor nøjes han ikke med at beskrive Herren som en hyrde, men omtaler ham som 'min hyrde'. Det gør han, fordi han har erfaret det, ligesom det er tilfældet med os. I andre salmer vidner han om, hvordan han har fået sin synd tilgivet, og står derfor også ren og retfærdig ind for den hellige Gud - og det siger sig selv, at dette fyldte hans sind med tryghed, vished og glæde. Det er jo også vores vidnesbyrd. 'Med Herren som 'min hyrde' har jeg nemlig en hyrde, som har omsorg for mig, og som ingen fjende kan besejre. For, som der står skrevet:

Salme 23 - en messiansk salme, som beskriver Kristus som hyrden

"Han vogter sin hjord som en hyrde, samler den med armen, bærer lammene i favn og leder de diende får", Es. 40:11.

Når David omtaler Herren som sin hyrde, tager han udgangspunkt i sin egen fortid, hvor han som hyrde selv ofte havde sat sit liv på spil ved at værgе og værne om sine får - og når han havde gjort det, hvor meget mere vil hans Herre så ikke være i stand til at vogte ham? Hør engang, hvad Herren selv siger om sit hyrdeembede:

"Som en hyrde tager sig af sin hjord på stormvejrets dag, således tager jeg mig af min hjord og redder den fra de steder, hvorhen de spredtes på skyernes og mulmets dag", Ez. 34:12.

Senere fortæller han, at han vil gå endnu længere for at frelse hjorden, idet han siger:

"Jeg er den gode hyrde, den gode hyrde sætter sit liv til for fårene - ingen tager det fra mig, men jeg sætter det til af mig selv", John. 10:11, 18.

Disse vers viser til fulde hyrdens omsorg for den enkelte. Men, kan man spørge: Er det ikke at gå lidt for vidt, for hvad er ét får i forhold til hyrden? Det kan måske synes lidt for os, men for vores hyrde er det så dyrebart, at han ville dø for at redde det enkelte får. Det enkelte får ville ikke havde haft en chance for at blive reddet og frelst, hvis hyrden ikke gik ud for at lede efter det. I lignelsen om det mistede får i Luk. 15 fortæller Jesus, at han gør netop dette, og da han fandt det, tog han det i sine arme og bar det hjem til sig.

Derfor fortsætter David og siger: Mig skal intet fattes. Disse ord er en naturlig følgeslutning af første del af verset: Når Herren er min hyrde, så vil han selvfølgelig også sørge for mig, så jeg aldrig kommer til mangle noget. Det er det samme, som Paulus er inde på i Rom 8:32, hvor han siger: "Hvordan skulle han (Gud) kunne andet end skænke os alt med ham"? Hvis du kan finde ud af dét, så har du fundet ud af mere, end Paulus kunne forstå.

Det første vers taler altså også om Davids totale afhængighed af Herren, men også om, at han har fuld tillid til sin gode hyrde, der som førnævnt kan fylde alle hans behov. Denne vished om sin egen afhængighed af Herren, såvel som Herrens hyrdeomsorg og magt til at passe på ham - og - og på os, er nøglen til hele salmens indhold, som på en måde er en udfoldelse af det, der allerede er sagt. Alt drejer sig om hyrden og det enkelte får.

Det er alt dette, og mere til, der afspejles gennem salmen, og som løfter os op og griber os, hvis vi grunder over det, der står i den.

I bibelen fortælles der indgående om vores hyrde, som leder os af rette veje. Den, som kender bare lidt til får véd, at netop dette kan de ikke selv. Er der fx en oversvømmelse, så bliver de bare stående; og hvis der ikke er en, som kommer og hjælper dem, så drukner de. I forbindelse med frelsen kan vi heller ikke redde os selv. Vi bliver stående, til der kommer en, som kan føre os til 'grønne enge' og 'hvilens vande'. Heldigvis er det sådan med får, at de kender hyrdens røst, og følger ham, når de hører den. Det er dette billede, der bliver brugt i både GT og NT på de troende. I GT lyder budskabet: 'Her er vejen, I skal gå'. Hans hjord vil følge denne røst, men, siger Jesus i NT: 'En fremmed vil de ikke følge, men vil (derimod) flygte, fordi de ikke kender den fremmedes røst', John. 10:5.

Hvor fører hyrden os hen? Til de 'grønne enge' og 'hvilens vande'! Disse ord henviser til det sted, hvor han er, og hvor det er godt at være. Når verset desuden taler om, at han 'kvæger min sjæl', henviser det til den fuldkomne hvile og mættelse, som kun den sande hyrde kan give. Det er det samme, som kommer til udtryk i Matt. 11:28, hvor Jesus siger:

"Kom hid til mig, alle I, som er trætte og tyngede af byrder, og jeg vil give jer hvile".

Den himmelske hyrde ønsker ikke blot at give os hvile, men han ønsker også, at alle mennesker får del i den. Det kommer til udtryk i NT på denne måde:

"Da han (Jesus) så folkeskarene, ynkedes han inderligt over dem, thi de var vanrøgtede og forkomne 'som får, der ingen hyrde har", Matt. 9:36.

Et andet sted siger han, hvad han vil gøre ved disse vanrøgtede og forkomne får:

"På gode græsgange vil jeg vogte dem.. jeg vil.. selv lade dem lejre sig.. Jeg vil røgte dem, som det er ret", Es. 34:14-16.

Vi får altså fortalt, at Hyrden ikke 'bare' vil frelse mennesker og føre dem til 'gode græsgange', hvor de kan hvile, men han vil også vogte og våge over dem, og gøre det, der er ret. I bibelen henviser sådanne 'gode græsgange' og 'grønne enge', såvel som 'hvilens vande' til Guds ord, hvorigennem vores hyrde vil give os den næring for sjælen, som vi behøver. Men samtidig giver han os denne advarsel: Der er falske hyrder, som efterligner mig, og som forsøger at lokke jer væk fra det, der er godt. Pas på dem! I GT bliver det, de gør, beskrevet således:

"Min hjord må græsse, hvad I har nedtrampet, og drikke, hvad I har plumret med jeres fødder", Ez. 34:19.

De falske hyrder kan altså kendes på, at de nedtramper og forplumrer Guds ord, og selvom vi passer på, kan vi ifølge teksten (måske uforvarende) komme til at få noget af det, de har ødelagt. Derfor er det vigtigt, at vi altid har vore øjne rettet mod hyrden, og på det, han har sagt. For vi ønsker jo ikke andet end ham, og det, han har at give os - rent og purt. Det er det, der ligger bag ordene i salme 73, hvor salmisten siger: "Har jeg blot dig, da attrår jeg intet på jorden", Salme 73:25.

Nej, vi ønsker ikke at spise og drikke andet end det, vor himmelske hyrde vil give os, for kun derved kan vor sjæl blive vederkvæget. I synonymordbogen er dette ord identisk med ord som "rekreerende, livgivende, forfriskende, restituerende og oplivende".

Det stemmer helt med, at Jesus siger, at:

"Den, som kommer til mig, skal ikke hunge; og den, som tror på mig, skal aldrig tørste", John. 6:35.

Alt dette ligger der i ordene 'han kvæger min sjæl'. Men der ligger faktisk også en dybere mening i disse ord. Efter grundteksten står der nemlig ordret, at 'han genopretter min sjæl', som også kan oversættes til: 'Han fornyr min sjæl'. Det betyder konkret, at den gode hyrde ikke bare leder mig og kvæger min sjæl, men han frelser mig og bringer mig tilbage til det, der gik tabt ved syndefaldet. Dette er evangeliet - og derfor kan David - og vi andre, bryde ud i jubel og sige:

"Salig de, hvis overtrædelser er forladt, og hvis synder er skjult; salig den mand, som Herren ikke tilregner skyld", Rom. 4:7-8.

Af rette veje..! Når hyrden har fundet det får, som er gået forkert og faret vild, så vil hyrden frelse det, og lede det af rette veje, for at det kan komme til de grønne vange og hvilens vande, som det beskrives i forrige vers. Hvis man har set en hyrde og hans fårehjord i fx Mellemøsten, så er det let at forstå, hvad der menes. Én sti fører til en skrænt, en anden til et sted, hvorfra de ikke kan komme tilbage; men den gode hyrde kender området og alle (falske) stier, og han kender fårene.

Derfor går han foran dem og leder dem af rette veje for sit navns skyld. Igen og igen henviser GT til Gud, som siger: "Ikke for jeres skyld griber jeg ind, men for mit hellige navns skyld". Vi har ikke gjort os fortjent til alt det, Gud overøser os med til frelse og liv, men han gør det, fordi han elsker os, for sit navns skyld. Det, der her siges, kan i forbindelse med vers tre forstås således:

"Herren vil føre sine får af rette veje, og sætter sit gode navn og rygte ind på at gennemføre det, han har besluttet".

Det, der står i vers 4, synes umiddelbart at tale om noget helt andet end 'de rette veje', vi læste om i forrige vers - for her er der jo tale om at vandre i dødsskyggens dal. De fleste tolker disse ord til, at der er tale om situationer, hvor døden truer, enten direkte eller pga. fjendens mange åndelige anslag, hvor han bruger dødelige våben. Men, selv dér er der ingen grund til at være bange. Hver gang de

troende bliver bange, siger vores hyrde til os: Frygt ikke! Hvor er det vidunderligt at vide, at selv om vi til tider oplever at må igennem noget tungt og mørkt, så har Herren lovet at være med os, også selvom vi ikke føler det. Dette gør, at Paulus på trods af fængsel og nød, kan skrive: 'Jeg strømmer over af glæde under al vor trængsel', 2. Kor. 7:4. Det synes vi måske ikke, vi kan gøre lige nu, men så er det da i det mindste en stor trøst og glæde at vide, at hyrden holder sit ord; at han har sagt, at han vil være med dig/os alle dage - og det inkluderer selvfølgelig også på de dage, når det hele bare synes at være sort.

Jo, han har lovet at være med os i og gennem alt dette! Selvom jeg skal gå gennem dødens dal, som verset bliver oversat med i de nyere bibler, så ved vi, at situationen i dødens dal ikke kan gøre os noget. Det betyder, at selvom vi kommer til dødens port, er det også en sejr. For så skal vi leve og gå over til Guds herlighed i det himmelske. Derfor er dette vers da også citeret utallige gange i forbindelse med de troendes farvel til livet her på jorden - og bidraget til at gøre den mørke dal til lys. For de ved, ligesom David, at "jeg frygter ej ondt, thi du (min hyrde og Gud) er med mig".

Vores hyrde er nemlig gået forud for mig og har gennembrudt døden. Hvilken velsignelse! Han giver os alt, hvad vi har brug for. Din stok og din stav er min trøst, siger David. Ligesom de jordiske hyrder går også vores Hyrde med stokken, primært for at jage ulvene væk, som er ude på at angribe fårene. Og, ligesom alle andre hyrder har han også en stav, som han holder omtrent på midten, for den er lang - og over hans hoved krummer den som et omvendt U, og den kan således ikke bruges som et håndtag. Den bruger hyrden derimod for indimellem slå eller trække lidt og blidt i det enkelte får, hvis det er ved at komme væk fra flokken - eller, hvis det i den mørke dal bliver mismodig pga. byrderne, og ikke kan se vejen. Så vil han være der med staven og lede hver enkelt af os sikkert igennem.

Derfor er det da heller ikke dødsskyggen, David hæfter sig mest ved, men derimod visheden om, at 'du er med mig'. I en anden livssituation vidner han om det samme, når siger han:

"Da skal fjenderne vige, den dag jeg kalder; så meget ved jeg, at Gud er med mig", salme 56:10.

Vers 5 skal ses i lys af det, vi lige har læst. Hyrden har ført os gennem den mørke dal, hvor han er gået foran os, og fjernet giftplanter, jaget slanger og de vilde dyr væk, som havde udset sig et får til middag. Og så, pludselig ser vi foran os et dejligt himmelsk sted, hvor han dækker bord for os. For mig er det igen et billede på alt det, Han gør for os gennem livet, hvor han giver os livets brød og vand - og mere til, et forhold til vor frelser, som vor sjælefyende ikke kan forhindre.

Engang så jeg i et tv-klip en kat, som tydelig forsøgte at få fat på de fugle, som spiste ved et foderbræt, men af en bestemt grund lykkedes det ikke. Den sad nemlig inde i huset og så ud på fuglene, og prøvede da også på at forcere vinduet, men det lykkedes selvfølgelig ikke.

Dette er et billede på, hvad vores fjende forgæves forsøger at gøre. Han vil gerne have fat på fuglene (os), men han kan bare ikke nå os, selv om han hele tiden prøver på dette. Vor hyrde har nemlig sagt: 'Ingen skal (og ingen kan) rive dem ud af min hånd', John. 10:28-29.

Du salver mit hoved med olie hører også fint med i billedet af den gode hyrde. I en beretning fra Mellemøsten står, at når fårene bliver samlet om aftenen, står hyrden ved døren til folden, dels for at tælle dem - ikke én må mangle, og dels for at inspicere hvert enkelt får. Den dag i dag har hyrderne olivenolie med, og cedertjære. Han salver et knæ, der er såret på klipperne, og en anden, der er forrevet af torne. Og er der et får, som er træt og udmattet, så bader han dets ansigt med olivenolien. Det er denne omsorg for fårene, som David overfører og virkeliggør på vores hyrde. Han gør netop det ved os, som en omsorgsfuld hyrde vil gøre ved sine får. Dernæst leder han dem ind i folden, for at de kan være beskyttet om natten, og hælder vand op til dem, og lader dem drikke, Matt. 11:28.

Hvor er det vidunderligt! Tænk, at vor Herre og hyrde gør alt dette for mig. Han har jo sagt, at han vil give enhver, som sulter og tørster, livets vand og livets brød.

Det, David giver udtryk for i salmens sidste vers, er ikke kun smuk poesi. Gud har lovet, at han vil altid vil være med os, og vende alt til det bedste for os. Måske ser vi det ikke nu, men senere forstår vi, at hyrdens godhed og miskundhed har fulgt os gennem hele livet. I Guds skole lærer vi, og alt det onde tvinges til at samvirke til det gode for dem, der tilhører ham. Guds modstander/e raser, men han/de kan i virkeligheden ikke stille meget op. Man kan sige, at Gud bruger de ondes planer imod dem selv, og bruger anledningen til at vise sin magt over dem. Derfor siger Jesus, at 'min Fader, som har givet mig dem (fårene), er større end alle', og da vi ved, at ingen kan rive noget ud af hans hånd, så ved vi også, hvordan det hele ender. Det er det, der kommer til udtryk i ordene: I Herrens hus skal jeg bo gennem lange tider. I salmerne og hos profeterne er 'Herrens hus' ofte brugt som et billede på at være det sted, hvor Gud er og bor. Selvom Gud også bor 'i mit hjerte' ved den Hellige Ånd, så er det vist nok oftest himlen, der tænkes på. Når der i den danske oversættelse står 'gennem lange tider'. kunne det se ud til, at denne herlighed vil ophøre en dag, men det gør den selvfølgelig ikke. Jeg ved ikke, hvorfor man har valgt denne svage formulering, for på grundproget står der nemlig 'til evig tid'.

Afslutningen på salmen taler derfor helt tydeligt ikke bare om vores nuværende liv på jorden, men taler også om det evige liv, der rækker gennem døden og ind i evigheden hos Gud. I salme 73 giver han os dette løfte og tilsagn til hver eneste, der tror på ham:

"Dog bliver jeg altid hos dig, du holder mig fast om min højre hånd; du leder mig med dit råd og tager mig siden bort i herlighed", Salme 73:23-24.

Hvor er det vidunderligt at vide. Gud er trofast! Han holder ord, og derfor er det bedste, vi kan gøre, at bede Jesus tage mig i hånden og føre mig hele vejen gennem livet, derefter gennem døden til det evige liv.

Amen!